

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juantxo Bereziartua Elustondo

*Donostia,
Gipuzkoa
(1924-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Donostiarra, Mundaiz inguruan jaioa, Beroiz-enea baserrian; "goikoetxeakoak" deitzen zieten, baserria muino batean zegoelako. Aita Azpeitiko baserri batekoa zen, eta ama Aieteko Indiano-enea baserrikoa. Hamaika anai-arrebatan azken aurrekoa, Mundaizen bizi izan zen 40ko hamarkadan baserria bota zuten arte, Koipe fabrika egiteko. Baserriko lanak "linternero" edo iturgin lanekin bateratzen zituen. Egia auzoan bizi da gaztetatik. Gerra osteko lehen ikastolak sortzen parte hartu zuen. Elkarrietzeta [anaiarekin](#) egin diogu Juantxori (argazkian, eskuinekoa).

Zintak

DON-009

- **Proiektua:** Donostiako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2009-09-10
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. "Goikoetxeakoak"

- **Erref:** DON-009/002
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:00:31. **Bukatu:** 00:01:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Mundaizen jaio zen, Beroizenea baserrian. "Goikoetxeakoak" ziren

auzokoentzat. Baserria nolakoa zen. Abereak. Arreba zaldi-karroarekin joaten zen Bretxara, berdurarekin eta esnearekin. Arrautzak, etxerako.</p>

2. Baserria nola galdu zen

- **Erref:** DON-009/003
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:01:57. **Bukatu:** 00:04:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Olazabalena zen baserria, maizterrak ziren. 1946an bota zuten. Koipe lantegia egiteko saldu zuten. Errekatik bestaldean Mundaiz baserria zegoen; haiek ere zaldi-karroarekin joaten ziren. Baserrian, umetatik lanean.</p>

3. Aita alargun, 10 umerekin

- **Erref:** DON-009/004
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:04:01. **Bukatu:** 00:06:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>11 senide ziren; 10 irten ziren aurrera, bost mutil eta bost neska. Txikienak (Joxe Antoniok) sei egun zituenean, ama hil zitzaien. Zaharrenak 25 urte zituen, baina denak baserrian bizi ziren. Arreba zaharrena ama lanetan hasi zen, eta ez zen ezkondu. Aita Azpeitiko baserri batekoa zen, eta ama Aieteko Indianoenea baserrikoa.</p>

4. Umetako jolasak eta bainuak

- **Erref:** DON-009/008
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:06:59. **Bukatu:** 00:08:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

<p>Lehengo jolasak eta oraingoak oso diferenteak dira, telebistarik eta

irratirik ez zegoen. Aspertu ez ziren egiten. Aldameneko baserrietako lagunekin korrika, buleka, ezkutatzen... Errekan bainatzen ziren auzokoak. Denak ezagunak ziren, auzoa txikia zen orduan. Arroparik ez zen garbitzen errekan, ura gazia da eta. Martutenetik gora bai, ahal da.</p>

5. Arrantza

- **Erref:** DON-009/009
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:08:48. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

<p>Arrantza, errekan: izkirak, korkoiak... arrain asko zegoen. Fabrikek ura zikindu zuten, eta desagertu egin ziren. Orain berritzen ari da.</p>

6. Hondarra ateratzen, gabarrekin

- **Erref:** DON-009/010
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:11:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

<p>Hiru-lau familia gabarrarekin jaisten ziren errekan behera, eta Maria Cristina parean hondarra hartzen zuten. Marea igotzean, Loiolara buelta. Obretarako zen hondarra, morteroa egiteko.</p>

7. Sagardotegiak

- **Erref:** DON-009/011
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:11:05. **Bukatu:** 00:13:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

<p>Errotatziki sagardotegia: bi baserri ziren, bata errota zen. Marea igotzean, atea ireki eta itsasoko ura sartzen zen. Errota nola jartzen zuten martxan. 200 urteko baserria izango zen. Trenbidearen beste aldean zegoen. Mundaizko zubia dagoen tokian zeuden. Sagardoa egiten zuten. Beraiek ez zuten ezagutu, baina Amaratik txanelean joaten ziren sagardoa edatera. Txanela nolakoa zen. Auzoan lau sagardotegi zeuden: Mujika, Etxabe, Faustino eta Latxaga.</p>

8. Teila lantegia

- **Erref:** DON-009/012
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:13:49. **Bukatu:** 00:16:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk

Laburpena:

<p>Egiako industria. Teila fabrika zegoen tabakalera parean, bere tximinia handiarekin. Jende askok egiten zuen lana han. 1945 inguruan kendu zuten. Teilak eta ladriloak egiten zituzten, etxeak egiteko. Hasieran idi-parearekin banatzen zituzten, baina hori ez zuten ezagutu; zaldi-karroa eta furgoneta bai.</p>

9. Tabakalera

- **Erref:** DON-009/013
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:16:21. **Bukatu:** 00:17:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

<p>Tabakalera eginda ezagutu zuten. Noiz itxi zen. Emakumeak ziren langile gehienak, ehundik gora. Pila bat etortzen ziren, toki askotatik. Ordutegia. Erreleboak hasi ziren gero.</p>

10. Emakumea, etxerako

- **Erref:** DON-009/015
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:18:01. **Bukatu:** 00:20:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Emakumea etxerako zen orduan, eta ez kanpoan lana egiteko. Arreba zaharrena, Joakina, amatzat zuten; etxean geratu zen. Gero, Koipen egon zen lanean, enkargatu bezala. Juantxo linternero eta Joxe Antonio arotz hasi ziren gaztetatik.</p>

11. Krabelinak, saltzeko

- **Erref:** DON-009/016
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:20:12. **Bukatu:** 00:22:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

<p>Baserriko lanak: baratzetan lagundu, belarra moztu, metak egin, simaurra atera... Garirik ez zen. Lorea zeukaten asko, eta saltzera joaten ziren. Krabelinak, hoteletarako. Biarritz, Niza... Partikularrek ere asko erosten zuten. Orduan ez zegoen lore dendarik. Kanposanturako asko saltzen zen. Koronak egiten ziren asko, orain ez hainbeste.</p>

12. Eskolan, erdaraz

- **Erref:** DON-009/018
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:23:33. **Bukatu:** 00:26:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Egian erdaraz eta euskaraz antzera egiten zen, erdi eta erdi. Eskolan erdaraz ikasi zuten. Lau eskola zeuden gerra denboran Donostian. San Antonion hasi zen Joxe Antonio, sei urterekin. Groseko Biteriko eskolan ere ibili zen, eta gero don Pedroren eskolan, Egian. Eskola publikoa zen. Maisu erdaldunak. Maisuek ez zituzten denak berdin tratatzen. San Antonion bazen maisu bat makila erabiltzen zuena.</p>

13. Baserrira kanoikadak

- **Erref:** DON-009/019
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:26:48. **Bukatu:** 00:30:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra hasi zenean, milizianoak baserri inguruan. Bi kanoikada eta 125

bala bota zizkioten etxeari, denak bertan zirela. Anaiaren gelan erori zen kanoikada bat, eta zaurituak izan ziren. Joxe Antonioren ohe gainera ere erori zen bala bat. Arreba zaharrena maingidareekin atera zen, bake eske.</p>

Transkripzioa

-Juan txo: Beste istori bat kontatuko izut. Gerra hasi zanen... gerra hasi zan uztailan...

-Joxe Antonio: Hemezortzin.

-Juan txo: Hemezortzin. Uztailan hemezortzin hasi zan.

-Joxe Antonio: Julio. Julio al da uztaila?

-Juan txo: Bai.

-Bai.

-Juan txo: Bai, uztailan hemezortzin. Eta klaro, gu bizi giñan basarrin. Nik orduan nitun hamaika urte, eta hirugarren egunea... Donostiko aldetik zaren, orduan zian "los milicianos". "Los miliciano, los rojos" esaten ziyoten. Ta koarteletik, Loiyolako koarteletik atea ta etorri zian militarrek. Ta etorri zian Loiyolatik Amara sartzeko, ta gure etxea zeon pues hantxe, ttonttorrian. Eta zer gertatu zan? Gure etxek atzetik o beste aldetik hasi zian tiroka, eta usten zuten gure etxetik ateatzen ziala tirok. Eta ordun tropa Loiyolatik, soldau tropa, Amara aldea zatorrela, ze in zuten /intzuten/? Gue etxeai bi kañonazo bota! Eta ehun ta hogeita bost balazo, gue etxian. Eta ordun... etxen, denok geunden orduako etxen...

-Joxe Antonio: Bai.

-Juan txo: Bai, denok, [...] Ez, Patxi etxian, ordun.

-Joxe Antonio: Bea bai?

-Juan txo: Patxi bai.

-Joxe Antonio: Bai, bai...

-Juan txo: Klaro. Euxebio, ya Loiyolan ezkontuta! Eta ze gertatu zan? Bi kañonazo bota zituzten, eta bat ganbaratik atea zan, baiño bestia gue anaiyan gela sartu zan. Eta han zeon gue anaiya Patxi, bere andreakin, emazteakin eta haur txikiya zakan. Neska txiki bat. Nexka jaiyo zan... otsailen. Bai. "Catorce de febrero", otsailen, jaiyo zan hua. Ta sei hillebeteko haurra... Gue koñeta ta anaiya herituta gelditu zien, eta haur txikiya, sei hillebetekua, xihaskan zeon, eta bere erropa tarten ezertxo're izan gabe, manta tarten nahastuta gelditu zan.

-Eta ondo?

-Juan txo: Bai, bai, haurra... txikiyak ez zun /etzun/ ezertxo're izan. Baiño anaiyak eta koiñatak herituta... Geo "Cuarto Socorro" a jun zian /juntzian/.

-Baiña larri ez?

-Juan txo: Ez, ez, larri ez. Ez, ez, larri ez.

-Sustua galanta!

-Juan txo: Bai, galanta!

-Joxe Antonio: Ni ohiyan neola nere ohiyan gaiñian bala bat... sartu ta teillatua... teillatua ez, beheko tetxuan jo ta raaa, nere ohiyan gaiñian eroi zan bala bat.

-Joe.

-Juan txo: Bai, goizeko seiterdiak zian. Goizeko seiterdietan zan, bai.

-Nola dakizue 125 ziala?

-Juan txo: "Porque" paetian markak gelditu zian.

-Ta gero kontatu in zenituzten?

-Juan txo: Klaro, klaro! Paretian, etxe paretan txulo guztik. Bai, bai.

[...]

-Ba neihua zorte euki zenuten...

-Juan txo: Bai, bai. Nehiko suerte, nehiko suertia! Denok etxian giñan ordun, e! Sekulako jende pillu zeon.

-Bai, ordu horretan, ezta?
 -Juantxo: Denak etxean giñan ordun.
 -Joxe Antonio: Arreba zarrena maindiriakin leihora ateata ta hola, zea eskatzen... maindiria...
 -Bai, pake...
 -Joxe Antonio: Bai, pakia...
 -Juantxo: Bai, hoi guk ezautu genun!
 -Joxe Antonio: Hoi ezautu ta pasa!
 -Juantxo: Eta pasa! Ezautu ta pasa in genun guk.

14. Anaia preso

- **Erref:** DON-009/020
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:30:14. **Bukatu:** 00:32:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra garaian, anaia zaharrena kanpora joan zen: lehenengo, Azpeitira, osabaren etxera; eta, geroago, Bilbora. Emaztea eta bi haurrak Frantziara joan ziren itsasontzian, amonarekin. Anaia preso hartu zuten. Bila joan ziren Iruñera bi anaia. Loiolan zazpi fusilatu zituzten, anaiaren lagunak.

Transkripzioa

-Eta zuek, gerra garaian, hemen geratu ziñeten?
 -Juantxo: Bai, bai. Kanpoa jun zan /juntzan/ gue anai zarrena. Hoi bizi zan Loiyolan. Bere andriakin, eta bi haur zitun ordun: nexka ta mutilla.
 -Joxe Antonio: Eta amagiñarreba.
 -Juantxo: Bai. Eta orduan jun zian /juntzian/ Bilbao aldea. Bueno, lendabizi jun zian /juntzian/ Azpeitia. Osaban etxea, porque gue aita esan dizut Azpeitikua zala... Eta Donostitik juan zian hara, Azpeitia, ta han egon zian /egontzian/ astebete o ta gero nola hemengo indarrak sartzen ai zian, ordun jun zian /juntzian/ ya Bilbao aldea. Ta geo ya han, Bilbaun, han zarela /hantzarela/ e... gure anaiyak emaztea eta bi haurrak eta... Antonia ez. Amona... Amona're Prantziara jun huan? Bai.
 -Joxe Antonio: Joxepa zan amona...
 -Juantxo: Bai, Frantzia. Ordun denak Bilbautik barku batian jun zian /juntzian/ Prantzia. Ta gue anaiya gelditu zan han, Pran... Bilbaun. Denak bezela. Ta geo ya nazionalak sartu zianian, hartu zuten, eta beste asko bezela eukitu zuen lehendabiziko eunetan, e... Castrourdiales. Denak detenituta. Eta gero handik eman zuten /emantzuten/...
 -Joxe Antonio : Iruñaa, ez?
 -Juantxo: Iruñaa. Bai, "al fuerte San Cristobal". Ta han eon zan, ez takit ba, hillebete pare bat o eongo zan...
 Joxe Antonio: Gehiyo igual, e!
 Juantxo: O gehiyo igual. Igual gehiyo! San Cristobalen eon zan /eontzan/ gue anai zarrena. Eta ordun, han zeon /hantzeon/ ta beste anaiyak, e, herituta eon zana /eontzana/ gerra denboran, horrek lagun bat bazun, "porque" hoi ez zan /etzan/ jun kanpoa, hemen gelditu zan. Eta zauzkan hemen Donostin lagun batzuk, eta baten baten bitartez papel batekin jun zian /juntzian/ hau, txikiya zala, eta beste anaiya, eta hara, San Cristobalea jun, eta anai zarrena etxea ekarri zuen. Bai, hoi gertatu zan. Eta ez pada,

jun ezpaza... jun ezpazizan afusilatu ingo zuten gue anaiya! Ez geiztua zalako...

-Ez,ez...

-Juantxo: Baiño ordun bakizu...

-Bai, bai. Afusilatu asko...

-Juantxo: «Porque» bere... Loiyolan ordun zazpi hil zituzten, e! Afusilatu, zazpi. Eta gehiyenak gue anaiyan lagunak zian.

-Orduan gutxiatik librau zan...

-Juantxo: Bai, hara jun zalako /juntzalako/, e!

15. Gerrako hilketen lekuko

- **Erref:** DON-009/022
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:33:17. **Bukatu:** 00:34:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Fusilamenduak baserri ondoan. Bi zanga egin zituzten; batean hiru eta bestean lau sartu zituzten. 11 urte zituen Juantxok eta zortzi Joxe Antoniok. Arranpan gizon bat hilda nola ikusi zuten, etxetik pijamarekin eramana.</p>

Transkripzioa

- Juantxo: Hoik zian... Bi zulo in zituzten. Eta gabian hamar... hamaikak aldean, hamaika ta erdik aldian... Gu basarriyan bizi giñan, ta biria zeon gue etxetik beheraldea. Ta gabian brrrrr... kotxen bat.

- Joxe Antonio: Gerran, ordun, ez zeon besteik.

- Juantxo: Gerra denbora zan. Ta “oain´e bator ba, baten bat badator”. Ta handik pixkatea, ta-ta! Ta-ta, tiruak. Eta batzu bertan gelditzen zien / gelditzezien/ hilda, ez zituen /etzituen/ jasotzen. Ta beste atzuk... zangak in zituzten, bi zanga, ta baten sartu zituzten hiru, ta bestian lau, usten det. Eta según, sartzen... sartzen zituen bezela, lurra botatzen zuten. Ta gau baten, ebiya in zun /intzun/. Eta gu jun giñan ikustea, eta batek hanka bistan zakan.

- Eta zu orduan, mutiko... mutikua ziñan.

- Juantxo: Ni? Hama... hamaika urte! Hamabi itea.

- Joxe Antonio: Nik, nik zortzi urte o.

- Juantxo: Zortzi urte. Hoi dena guk ikusi gendun.

- Joxe Antonio: Eta beste batian, e, oain leno esan deun ranpa hortako peko hortan, erriyoko ranpa hortan, beste goiz batian azaldu zan gizon bat, ya heldua, berrogeita hamar urte o hola, gabardinakin, pijamakin eta zapatillakin. Hua etxetik atea zuten.

- Juantxo: Bai, etxetik atea, ta...

- Joxe Antonio: Eta hara eaman, ta di-da ta han utzi ta kitto. Hori guk ikusiya da, e.

- Juantxo: Hoi dena guk ikusiya da, ordun.

16. Hobe isiltzea

- **Erref:** DON-009/024
- **Iraupena:** 0:00:19. **Hasi:** 00:35:01. **Bukatu:** 00:35:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

2009ko ekainean atera zituzten gerra zibilean burdinezko zubiaren ondoan fusilatutakoen gorpuak. Beraiek bazekiten non zeuden, baina ez dute orain arte esan. Mapan, hildakoak agertu ziren tokia.

17. Gose garaia

- **Erref:** DON-009/025
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:35:20. **Bukatu:** 00:38:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Goserik ez, baina aserik ere ez. Zortzi urtetik 22ra nahiko ogirik ez zuen izan etxean Joxe Antoniok. Jendeak gosea pasatu zuen, baserrian patata eta babarruna bazuten. Txerria. Txekorra parte eman gabe nola hil zuten. Arrazionamendua. Kategoriaren arabera, arrazioak ezberdinak. Kupoiak, kartila. Edozein dendatara. Egian hiru denda zeuden.

Transkripzioa

-Gero... goserik-eta pasatu zenuten zuek, gerra ondoren?

-Juan txo: Bueno... guk ez. Guk goseik ez.

-Joxe Antonio: Guk goseik ez, baiño aseik'e ez, e!

-Juan txo: Goseik ez, baiño zegona, etxian zegona.

-Joxe Antonio: Zeatikan ogiya, nik zortzi urtetatik hogeita bi urte arte nehiko ogiya ez nun /enun/ izan etxian, eta txarra. Oso txarra.

-Beltza, ez?

-Joxe Antonio: Beltza ta txarra, e. Badia hamalau urte luze, e! Badia hamalau urte luze, e.

-Juan txo: Guk gose... kaleko jendiak bai, e. Hemen barriyoko jendea... Bueno, gosia erruzkoa pasa zun! Jende askok ordun... gose asko pasa zun, asko. Guk ez, "porque" basarrin... bakizu, patata, babarrunak, barazkiyak... gero arraultzak... Noizik eta behin txerriya ere hiltzen zan /hiltzentzan/. Beste baten, ordun... txekorra hil genun etxen! Parteik eman gabe. "Porque" bakizu, jaiyotzan ya parte eman bihar da, baiño gue aita ez zun /etzun/ jaiyotzian ez ziyon /eziyon/ parteik eman, eta geo, hillebete bat o hola zunian, etxian hil genun. Eta dena gatzetan jarri, samueran, eta geo jan gendun.

-Holako tranpatxuak asko egongo zian...

-Juan txo: Guk goserik ez genun pasa, e! Baiño etxeko gauzak. Ez oan bezela danetatik.

-Eta razionamendua...

-Juan txo: Bai, razionamentua, baiño... razionamentua zan...

-Joxe Antonio: Etxeetan... Bueno, razionamentua gero zan [...].

-Bai, urte askuan...

-Joxe Antonio: Zortzi urtetatik... Razionamentua... Izan bazian etxiak hiru kategorikuak. "Primera", "segunda" eta "tercera". "Primera", gu ez giñan

“primera”a ailleatzen ezeatik, baiño... “Tercera”kuak, ba umiak eta etxeko jendia, lanik iten ez zuena /etzuena/. Eta lana iten zuena /itetzuena/ zan “segunda”kua. Gu ez giñan ordun sartzen oaindik. Eta “primera”kuak, ba aberatsak. Eta bakoitzantzako raziyo bat o bi ezberdiña. Guretzako haundixeo, txikixeo ta txikixeo. Eta kartilla bat, kartilla bat kupoiyakin. Oliyo billa juteko, esne billa juteko, eta holako billa juteko... ba hamabostian behin o. Egunkariyan etortzen zan.

-Eta nora jutun... jun bihar zan horren billa?

Juantxo: Dendetan!

-Joxe Antonio: Bai, bai.

-Juantxo: Eozein dendeta, e. Kartillakin eozein dendeta.

-Joxe Antonio: Kupoiya kentzen zizun, eta ematen zizun...

-Juantxo: Hemen Egian zeren hiru denda ordun. Ez zeon besteik. Hiru denda. Hemen, Egian.

-Eta ze tokitan zeuden, dendak?

-Joxe Antonio: Dendak?

-Juantxo: Bat, Enrike Simal... Egia sei.

-Joxe Antonio: Sei o zortzi, e!

-Juantxo: Ez, zortzi panadeiya!

-Joxe Antonio: Bai, panadeiya, oaintxe pasa naiz ni handik.

-Juantxo: Egia sei zan. Bat. Gero, bestia Tabakalera aurren, Gerrikona. Portun bizi zianak.

-Joxe Antonio: Bai, bai, bai.

-Juantxo: Gerriko. Eta gero hementxe uan estankua... bueno, etxe berriya nola in dute hemen... Egian goiyen, ta hor. Hor... “las... la patatera” esaten... “Los Agerretxes. La patatera”. Hor zeon beste denda. Barriuan ez zeon beste dendik ordun.

18. Arrain saltzaileak

- **Erref:** DON-009/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:38:31. **Bukatu:** 00:39:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Kale saltzaileak ibiltzen ziren. Karro txiki batekin ibiltzen zen bat, sardinak eta txitxarroak saltzen. "A real el plato" saltzen zuen antxoa. Trukerik ez dute ezagutu.

Transkripzioa

-Eta kale saltzaillerik eoten zan? Arraiña saltzen edo beste...

-Juantxo: Bai, bai, ordun... bai, bai, ibiltzen zian. Ibiltzen zian, e... bat ibiltzen zan karro txiki batekin ta gero egurrezko ohol batekin, ta han arraiya han ibiltzen zuten.

-Joxe Antonio: Baiña sardiñak eta txitxarruak.

-Juantxo: Bai, beste gauzik ez.

-Joxe Antonio: Tabla bat izaten zan. Eta ohol bat hartu, ta emakumiak ibiltzen zian.

-Eta hori, kaitik ekarritako...

-Juantxo: Bai, bai. Donostiko kaiyetik ekarrita, Donostiko kaiyetik ekarrita, barriyoa. Goatzen naiz...

-Joxe Antonio: [...] “Desde Santurce a Bilbao, vengo por toda la orilla”.

- Juantxo: Ta ordun merke zan, merke. Goatzen naiz... bueno, merke ez, ordun garestiya! Baño, e...

- Joxe Antonio: [...] asko ekartzen zuten ta...

- Juantxo: "A real el plato" saltzen zun ordun eeee... antxoa. Oso ona, e! Plater haundi bat, "a real el plato". Reala zan hogeita bost xentimo lengo pezetanak.

-Joxe Antonio: Nehiko diru zan ordun.

-Juantxo: Ordun honbre! Honbre! "A real".

-Orduan bai antxoak!

-Juantxo: Orduan ´e diruba zan! "A real el plato" zan ordun.

-Eta trukerik-eta iten zan?

-Juantxo: Ez. Guk ez deu ezautu hoi, ez.

-Berdura arraiñagatik aldatu...

-Juantxo: Ez, ez, ez. Hoi guk ez deu ezautu. Hoik dia lehengo gauzak, guk ez deu ezautu hoi. Guk hoi ez deu ezautu.

-Joxe Antonio: Ez.

19. 13-14 urterekin lanean

- **Erref:** DON-009/027
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:39:56. **Bukatu:** 00:41:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Etxeginak
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

<p>Linternero ogibidea Egian ikasi zuen; Amarara joan ziren Joxe anaia eta biak gero. Orduan lanean ikasten zen ofizioa. Artes y Oficios. 13-14 urterekin lanean hasten ziren denak. Soldadutzatik bueltan anaiarekin hasi zen berriro. Joxe Antonio 13rekin hasi zen.</p>

20. Eraikuntzako lanak

- **Erref:** DON-009/029
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:41:33. **Bukatu:** 00:43:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Etxeginak
- Euskara » Lexikoa
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Eraikuntzako lanak. Sukaldeak, teilatuak, komunak... Erreminta gutxi zeuden: terraja, mailua, zintzela eta punteroak. Terraja tuboei erroka egiteko zen. Burnia erabiltzen zuten, eta beruna. Zinka ere bai. Plastikoa gero hasi zen. Beti Donostian ibiltzen ziren. Lana bazegoen. Astean 60 ordu tailerrean, eta gero baserrian. Igandean ere lana, metak egiten. Igande arratsaldea bakarrik jai.</p>

21. Igandetan Txomiñeneara

- **Erref:** DON-009/030
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:43:54. **Bukatu:** 00:44:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Txominenean jaiero egiten zen bilera, soinu-jotzailearekin. Campos Eliseos. Igeldoko jolaslekua. Ez dira dantzazaleak izan.</p>

22. Dena bekatu

- **Erref:** DON-009/034
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:46:22. **Bukatu:** 00:47:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Dena zen bekatu. Egunero arrosarioa errezatzen zen baserrian, afaldu aurretik. Aitak gurutzea egiten zion ogiari. Pazkoazkoa egiteko txartela behar zen: jauna hartu eta txartela sartu behar zen.</p>

23. Apaizak latinez eta erdaraz

- **Erref:** DON-009/036
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:47:48. **Bukatu:** 00:48:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Apaiz2k latinez eta erdaraz ematen zuten meza. Atotxako fraideek bakarrik egiten zuten euskaraz, Arantzazuko fraideek. Ez zuten hartu-eman handirik apaizekin.</p>

24. Egiako jaiak

- **Erref:** DON-009/038
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:49:47. **Bukatu:** 00:51:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Lehengo jaiak. Uztailaren 22an Madalena eguna ospatzen zuten. Atotxako eliza, Frantziskotarrena Santa Madalena delako. Tabakalera aurrean egiten zen jaia lau egunez eta gero egun batean goian. Karrerak. Urzaleak ellkarteak antolatzen zituen. Gero hasi ziren Porrontxoak.</p>

25. Hargintza

- **Erref:** DON-009/048
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 01:02:23. **Bukatu:** 01:04:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Lanbideak » Etxeginak
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

<p>Taila asko galdu da. Hargina ere bai. Eskuz egiten ziren etxeak. Toldoa jartzen zuten, kalean. Hondar harriarekin daude eginda Donostiako etxe asko. Igeldoko eta Uliako harria. Gailego asko ibiltzen ziren hargintzan.</p>

26. Serenoak I

- **Erref:** DON-009/050
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 01:05:14. **Bukatu:** 01:05:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:

<p>Seren bakoitzak hiru-lau kale zituen. Giltzak zituen. Bastoiarekin lurrean joaz etortzen zen. 1965 aldera kendu zituzten.</p>

27. Serenoak II

- **Erref:** DON-009/052
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:06:10. **Bukatu:** 01:06:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:

<p>Serenoaren lana. Uniformearekin ibiltzen ziren, eta bastoia, muturrean burnia zuela, batetik bestera ateak zabaltzen. Aldaba zegoen etxeetan, tinbrerik ez.</p>

28. Etxeetan ateak zabalik

- **Erref:** DON-009/057
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 01:08:00. **Bukatu:** 01:09:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Aterdikoa zabalik egoten zen baserrian. Gauez ikuilua ere bai, udan. Lapurretarik ez zen egoten. Kaleko etxeetan sarraila nolakoa zen: sokarekin tira eginda irekitzekoa.</p>

29. Ikastolen sorrera

- **Erref:** DON-009/059
- **Iraupena:** 0:04:44. **Hasi:** 01:09:35. **Bukatu:** 01:14:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Alaba izan zutenean hasi zen Joxe Antonio ikastolako kontuekin, Herreran. Herri Ametsa, Ulian dago orain. Egian Aitor ikastola sortu zen. Carquizano kalean hasi zen Miren andereñoa, bere etxean. Mojei gela bat alkatuta hasi zen gero Aitor. Miren eta Ana andereñoa hasi ziren. Lokala erosi zuten gero. Santo Tomas lizeora joaten ziren.</p>

30. Umetako pasadizoak

- **Erref:** DON-009/066
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 01:18:32. **Bukatu:** 01:20:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Putzua zegoen etxe ondoan, eta handik ura hartzen zuten kalderarekin. Joxe Antonio "txalburuak" (zapaburuak) harrapatzen hasi eta erori egin zen. Juantxok atera zuen. Trenbidean ibiltzen ziren, eta Juantxo sasi artera nola erori zen. Ume jolasak.</p>

31. Ur bila iturrira

- **Erref:** DON-009/069
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 01:21:37. **Bukatu:** 01:23:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

<p>Urik ez zegoen. Kanilako ura kilometro batera zuten. Fielatoa zegoen tokian iturria zegoen. Astoarekin eta karroarekin joaten ziren ur bila, zortzi urterekin. Ura berotzeko deposituak. Ganaduarentzat ere behar zuten. Udan egunean bitan ere joaten ziren Norteko geltokira.</p>

32. Desagertutako baserriak

- **Erref:** DON-009/071
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:24:00. **Bukatu:** 01:25:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Gerra ondoren jarri zuten ura etxean. Argia beti ezagutu dute, baina baziren argi gabeko baserriak ere inguruan. Desagertutako baserriak: Tolare, Tolagoi, Aldapa, Erreka, Uatene, Konkorrone, Kapitanene, Latxaga, Mantsuene, Etxetxo... Egiatik Altzaraino dena baserriak ziren.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-01-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com